

Mieczysław
Wieliczko

Lengyelek Magyarországon

A LUBLINI MARIA CURIE-SKŁODOWSKA
TUDOMÁNYEGYETEM KÜLFÖLDI LENGYELEK
MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉT KUTATÓ KÖZPONTJA

Szerkesztőbizottság:

Wiesław Skrzydło /elnök/, Albin Koprucki, Władysław
Kucharski, Zbigniew Tomkowski, Marek Zdrojewski /titkár/,
Henryk Zins

Lengyelből fordította: Ławnik-Esztényi Eszter

Szerkesztő: Marek Zdrojewski

Műszaki szerkesztő: Edward Rakowski

A borító tervét Kazimierz Nuckowski készítette

A lublini Maria Curie-Skłodowska Tudományegyetem Nyomdája

Bevezető

A külföldön élő lengyelek kérdése a lengyel nép személyes és társadalmi életében módfelett bonyolult probléma. Okai a különböző történelmi, kulturális, politikai és gazdasági-társadalmi tényezők között keresendők. A magyarországi lengyel emigráció okai is különbözőek. Forrásául szolgáltak a Kárpát-medencében végbemenő települési folyamatok, az ezer esztendőös lengyel-magyar politikai kapcsolatok, a lengyelek emigrációja a XIX. századi nemzeti felkelések után és a két világháború éveiben. Ezek az okok történelmi jellegűek. Voltak azonban társadalmi okok is: a Lengyelországot elhagyók hazájuk határain kívül kerestek munkát és társadalmi szabadságot. Ezekből az elemekből kovácsolódtott ki a lengyelek és magyarok sokévszázados kapcsolata és barátsága. A szerző célja a magyarországi lengyel emigráció történetének felvázolása és szerepének meghatározása a két nép történelmében. A szöveg alapjául a szerző Polacy na Węgrzech /Lengyelek Magyarországon/ c. könyve szolgált, amely lengyel nyelven 1977 decemberében jelent meg. A jelenlegi tartalmi összefoglalás megőrizte az eredeti mű fejezetcímeit, de csupán a sűrített tényanyagot tartalmazza. A magyar olvasó fogadja szeretettel ezt a munkát, amellyel a szerző szeretne hozzájárulni a magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület fennállása 20. évfordulójának megünnepléséhez.

Az Árpádoktól a Jagellókig

Már a X. század végén és a XI. század elején, a lengyel és magyar államalapítás korában kialakulnak az Árpádok és a Piasztok dinasztikus érdekszálai. A lengyeleket először a

századfordulón alapított települések nyomait őrzik.

Erre az időszakra esik az újabb magyar felkelés II. Rákóczi Ferenc vezetésével. Rákóczi arra törekedett, hogy a magyar függetlenség visszaszerzéséért vívott harcot összekösse a Habsburgok elleni francia-lengyel akcióval. Árulás folytán börtönbe vetették, ahonnan Lengyelországba szökött. 1703-ban lengyel segítséggel és lengyel önkéntesek élén indul haza Magyarországra. Az 1703-1710-es években Rákóczi seregeiben nagy számú lengyel harcolt. 1711-ben Rákóczi s vele együtt mintegy háromezer leghűségesebb felkelő ismét Lengyelországban nyer menedéket. A Rákóczi-felkelésben harcoló lengyelek emlékét számos korabeli beszámoló őrzi, hősiességüket versek és dalok dicsérik. A Lengyelországban segítséget és menedéket kereső Rákóczi tartózkodási helyein 1976 őszén, születésének 300. évfordulója alkalmából emléktáblákat lepleztek le.

Rákóczi indította meg a magyarországi függetlenségi harcok sorát. Ezek a harcok gyakran összefonódtak a hasonló célú lengyel törekvésekkel, újabb elemekkel gazdagították a lengyel-magyar kapcsolatokat, s mindenekelőtt a magyarországi lengyelek történetét.

Magyarországon már 1735-ben megjelentek a lengyel menekülők, akik egy évvel korábban konföderációban szövetkeztek a lengyelországi idegen kormányzat ellen. Egyedül Isaszeg dokumentumai hetven ide érkezett lengyel nevéet tüntetik fel. 1764-ben Felső-Magyarországon gyülekezett az orosz uralmat, valamint a haladó reformtörekvéseket ellenzők tabora. 1768-ban Felső-Magyarország volt az orosz seregekkel